

נטהר בלא צפרים.

לפי שנאמר [לגבי הבית שחלץ בו את האבנים ולא חזר הנגע], "ולקח לחטא את הבית, שתי צפרים, ועץ ארז, ושני תולעת, ואזוב", וילפינן בתורת כהנים מהיתור של תיבת "הבית", שישנו בית נוסף הטעון צפרים, והוא, בית שכהה מראיהו או שהלך הנגע בסוף שבוע שני, שהבית טעון צפרים.

ה. **הפושא בראשון**, נגע שפשה בסוף שבוע ראשון, [כגון שפשה כל שהוא בסמוך לנגע, או שפשה כגריס אפילו רחוק מהנגע],

הרי הוא **חולץ** את האבנים שנראה בהם הנגע, **וקוצה** את הטיח שסביב הנגע, **וטח** מחדש את הבית, **ונותן לו שבוע** נוסף של הסגר, ואם שוב **חזר** הנגע, הרי הבית **ינתץ**⁽²⁾. [לפי שבכל אופן שחזר הנגע לאחר חליצה, הרי הבית טעון נתיצה].

ו. **לא חזר** הנגע בסוף השבוע שלאחר החליצה, הרי הוא **טעון צפרים**, כמו שנאמר בפסוק שהובא לעיל, והרי הבית טהור. [לפי שבכל אופן שלא חזר הנגע לאחר חליצה, הרי הוא טעון צפרים והבית טהור].

ז. **עמד בראשון ופשה בשני**, נגע שעמד בעיניו בסוף שבוע ראשון, והסגיר אותו

שנית, ובסוף שבוע שני פשה הנגע, הרי הוא **חולץ וקוצה וטח**, **ונותן לו שבוע** שלישי של הסגר, ואם **חזר** הנגע, הרי הבית **ינתץ**.

ח. **לא חזר** הנגע, הרי הוא **טעון צפרים**, והבית טהור.

ט. **עמד בזה ובוזה**, נגע שעמד בעיניו שני שבועות, הרי הוא **חולץ וקוצה וטח**, **ונותן לו שבוע** שלישי של הסגר, ואם **חזר** הנגע, הרי הבית **ינתץ**.

י. **לא חזר** הנגע, הרי הוא **טעון צפרים**, והבית טהור.

מוסיפה המשנה, ואומרת:

באופן שחלץ את האבנים, והסגיר את הבית שוב, בכדי לראות האם יחזור הנגע, ובתוך השבוע לא חזר הנגע, אך הנגע חזר לאחר מכן,

אם עד שלא טהרו בצפרים נראה בו נגע, שהנגע חזר לאחר שטיהר אותו הכהן, קודם שהספיק להביא את הצפרים, **הרי זה ינתץ**, מפני שזה נחשב לנגע שחזר לאחר חליצת האבנים, שהבית טעון נתיצה.

ואם משטהרו בצפרים נראה בו נגע, שהנגע חזר לאחר שכבר הביא את הצפרים לטהר את הבית, הרי הנגע

ועשו חכמים קיצוע בבתים ככיבוס בבגדים.

2. הטעם שלא מונים את הדין חליצה ואת הדין נתיצה לשנים, ביאר **הראב"ד** בפירושו

לתורת כהנים, שמונים רק את הדין הסופי של הבית, שהבית טהור או שהוא ינתץ, ובוזה יש רק עשרה אופנים.

יראה כתחילה, מפני שזה נחשב לנגע חדרש, והרי הנגע הקודם לא חוזר⁽³⁾.

משנה ב:

האבן שבזוית – אבן גדולה, הבנויה על כל עובי הכותל, ונראית משני צידי הכותל, [ורגילים להניח אותה בזוית], והופיע הנגע בצד אחד של האבן,

בזמן שהוא חולץ את האבן, כגון אם

פשה הנגע בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני, או שעמד הנגע בעיניו שני שבועות, הרי הוא **חולץ את כולו**, ואף שחצי מהאבן שייכת לשכינו, מכל מקום הוא צריך לחלוץ את כל האבן, [וכפי ששנינו לעיל אוי לרשע ואוי לשכינו].

ובזמן שהוא נותץ את האבן, כגון שחזר הנגע לאחר חליצה, הרי הוא **נותץ את שלו**, ומניח את של חבירו, ואין צריך לנתוץ את חצי האבן השייכת לחבירו⁽⁴⁾.

3. נחלקו האחרונים, מה הדין באופן שהנגע כהה או הלך לגמרי בסוף שבוע ראשון, וקודם שקילף את הטיח, חזר הנגע למראה ירקרק, וכן באופן שכהה או הלך בסוף שבוע שני, וקודם שקילף את הטיח או קודם שהביא את הצפרים, חזר הנגע למראה ירקרק, האם זה נחשב לנגע חדש, ויראה כתחילה, או שמא, זה נחשב כהמשך לנגע הקודם, ויסגיר אותו שנית, ובסוף שבוע שני טעון חליצה, [שהרי מה שכתבה המשנה שאם חזר הנגע עד שלא הביא צפרים ינתץ, על כרחיק לא קאי על הרישא, בנגע שכהה או הלך בסוף שבוע ראשון או שני, שהרי אין נתיצה בלא חליצה, ועל כרחיק איירי באופן שחלץ כבר, שאם חזר הנגע הרי הבית טעון נתיצה].

המשנה אחרונה נקט, שזה נחשב שהנגע עמד בעיניו, וטעון בסוף שבוע ראשון הסגר נוסף, ובסוף שבוע שני טעון חליצה. אך **החזון איש** [י א] **והמנחת חינוך** [קעז ד] נקטו, שאם חזר הנגע לאחר שטיהר אותו הכהן, זה נחשב לנגע חדש, אף קודם שקיצע את הטיח, שהרי נגע שהלך וחזר לאחר הפטור, מבואר לעיל פ"ד מ"ז שזה נחשב לנגע חדש, ויראה כתחילה, וגם כאן הנגע הלך לגמרי, ודינו שיראה כתחילה.

ואף שמבואר במשנה, שאם חזר הנגע קודם שהביא צפרים, הרי זה נחשב לנגע החוזר וטעון נתיצה, ומדוע זה לא נחשב לנגע שהלך וחזר לאחר הפטור שיראה כתחילה? ביאר החזון איש, שלגבי נגע שלאחר חליצה חידשה התורה, שאם יחזור הנגע לאחר מכן, זה יחשב סימן טומאה בבית, ואף שיחזור למקום אחר, ואין צריך שיחשב הנגע החוזר המשך לנגע הקודם, אלא אפילו אם זה נגע חדש אמרה התורה שהבית צריך נתיצה, ולכן אפילו אחרי שטיהר אותו הכהן, אם חזר הנגע הבית ינתץ, ולאחר שהביא את הצפרים, זה כבר לא נחשב לנגע החוזר כלל, [ובבגדים אם חזר הנגע לאחר הקריעה, לעולם זה נחשב לנגע החוזר, ואפילו אם חזר לאחר כמה שנים], אך בנגע שכהה או הלך בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני, הרי אם יחזור הנגע למקום אחר, פשיטא שזה יחשב לנגע חדש ויראה כתחילה, והוא הדין אם חזר לאותו מקום לאחר שטיהרו הכהן זה נחשב לנגע חדש ויראה כתחילה.

4. כתבו הרש"ש והתפארת ישראל **והחזון איש** [י ב], שהוא הדין אם שני הבתים של אותו האדם, שאינו צריך לנתוץ את החצי

שהרי בחליצה אינו צריך לחלוץ אל אבן האבן שנראה בה הנגע, ובנתיצה צריך לנתוץ את כל האבנים שבבית⁽⁶⁾.

רבי אליעזר אומר: בית הבנוי ראש ופתין – בית שיש בו אבנים גדולות, שהם בנויות על כל עובי הכותל, ויש בו אבנים קטנות, שהם בנויות רק על חצי הכותל, [ורגילים להניח את האבנים הגדולות בראש הכותל, ומתחתיהם אבנים קטנות, ובהם ישנם כמה אבנים בעובי הכותל].

נראה הנגע בראש [באבנים הגדולות],

לפי שלגבי חליצה נאמר בתורה "וחלצו את האבנים", בלשון רבים, ללמד שגם חבירו צריך לחלוץ את האבן שנראה בה הנגע, ולעומת זאת בנתיצה נאמר, "ונתץ את הבית", בלשון יחיד, ללמד שרק מי שנראה הנגע בביתו, הרי הוא צריך לנתוץ את האבנים⁽⁵⁾.

נמצא חומר בחליצה מבנתיצה – שבחליצה הרי הוא צריך לחלוץ את כל האבן, ובנתיצה אינו צריך לנתוץ את כל האבן, אלא את חצי האבן ששייכת לו.

אך בכל מקום נתיצה חמורה מחליצה,

שהרי אבן המנוגעת מטמאת באהל, ויש כאן בתוך הבית השני יד של דבר המטמא באהל. וראה **במקדש דוד** [נ יג] מה שהקשה על דברי רש"י **מהגמרא במסכת יבמות** [ק ג ב], **ובחזון איש** [י יב, טו] כתב שזה מחלוקת תנאים במ"ו, ראה שם.

ובמשנה אחרונה הוכיח מספק הגמרא, שהטומאה שחלה על האבנים היא רק על מה שצריך נתיצה, שהיה מקום לומר, שאמנם הוא צריך לנתוץ רק את חצי האבן שברשותו, אך הטומאה של האבן המנוגעת היא על כל האבן, שהרי זה אבן אחת. אך אם נאמר כן, מה הגמרא מסתפקת האם יש יד, הרי גם המחצית השנייה טמאה בפני עצמה? אלא מוכח שכל הטומאה היא רק על מה שטעון נתיצה.

6. אפשר להוסיף טעם לשני ההבדלים בין החליצה לנתיצה, לפי שבתחילה תולים את סיבת הנגע באבן עצמה, [ואותה האבן גורמת לכל הבית להחשב לבית המנוגע], ולכן צריך לחלוץ רק את האבן שנראה בה הנגע, וזהו גם הטעם שצריך לחלוץ את כל האבן, ואף את

ששייך לבית השני, כיון שהוא צריך לנתוץ רק את הבית שנראה בו הנגע. אך כתב החזון איש, שלפי רבי אליעזר, שגם בחליצה אינו צריך לחלוץ את שאר האבנים שבעובי הכותל, זה דוקא באופן שהצד השני של הכותל שייך לחבירו, אך אם שני הבתים שלו, או שהצד השני פונה לאויר, מודה רבי אליעזר שהוא צריך לחלוץ את כל האבנים שבעובי הכותל.

5. **רש"י במסכת חולין** [קכח ב] פירש טעם אחר, שלגבי חליצה נאמר "אבן" ומשמע אבן כל שהיא, בין גדולה בין קטנה, אך לגבי נתיצה נאמר "ונתץ את הבית", ומשמע בית אחד ולא שני בתים.

הגמרא שם מסתפקת, האם האבן נעשית "יד" להכניס טומאה לבית חבירו או לא, כלומר, שבאופן שנותץ רק את חצי האבן שברשותו, ורק חצי האבן שברשותו נחשבת לאבן המנוגעת, האם המחצית השנייה של האבן יכולה להעביר את הטומאה לבית של חבירו מדין "יד", או לא. ופירש רש"י שם, שהאבן טמאה את כל הבית בטומאת אהל,

הרי הוא נוטל [חולץ] את כולו, שהרי הוא צריך לחלוץ את כל האבן שנראה בה הנגע,

אך אם נראה הנגע בפתין [באבנים הקטנות], הרי הוא נוטל [חולץ] את האבנים שלו, ומניח את האבנים של חבירו, לפי שצריך לחלוץ רק את האבנים שנראה בהם הנגע, ולא את שאר האבנים שבעובי הכותל,

ותנא קמא סובר, שכאשר הוא חולץ את האבן שנראה בה הנגע, הרי הוא צריך

לחלוץ את כל האבנים שבעובי הכותל שהם כנגד האבן המנוגעת, ואף את האבנים שברשות חבירו⁽⁷⁾.

משנה ג:

בית שנראה בו נגע, והוחלט הבית לנתיצה, והיתה עליה על גביו, הרי הוא נותן את הקורות שבתקרת הבית לעליה, ואינו צריך לנתוץ את הקורות⁽⁸⁾,

נראה הנגע בעליה, הרי הוא נותן את

מה שברשות חבירו, שהרי כל האבן היא מנוגעת, ואין חילוק היכן נראה הנגע, אך לאחר שחזר הנגע לבית, הרי זה סימן שסיבת הנגע הוא בבית, ולא באבן שנראה בה הנגע, [וכעין זה כתב הרמב"ן על התורה], ולכן אין צריך שיחזור הנגע לאותו המקום שהיה הנגע מתחילה, מפני שהנגע הוא בכל הבית, ולא רק באותה האבן, וזהו הטעם שצריך לנתוץ את כל הבית, ולא רק את אותה האבן שנראה בה הנגע, וזהו גם הטעם שאין צריך לנתוץ את מה שברשות חבירו, שהרי הנגע הוא בבית ולא באבן.

7. כן פירש התוספות יום טוב, אך הגר"א פירש, שהם נחלקו בדין נתיצה, שלפי תנא קמא צריך לנתוץ רק את חצי האבן שברשותו, ולפי רבי אליעזר, צריך לנתוץ את כל האבן שנראה בה הנגע, אף שחצי מהאבן ברשות חבירו.

והוסיף התפארת ישראל, שהטעם שהמשנה נקטה "נוטל" שמשמע יותר שמדובר על דין חליצה, הוא מפני שאין חילוק לדינא בין חליצה לנתיצה, שהרי לגבי האבנים הגדולות, הוא צריך לחלוץ ולנתוץ את כל

האבנים, ולגבי האבנים הקטנות, אינו צריך לחלוץ ולנתוץ את מה שברשות חבירו, ותנא קמא חולק, וסובר שאינו צריך לנתוץ את כל האבנים הגדולות, אלא את החצי שברשותו.

ומשמע לפירוש זה, שהם נחלקו רק האם צריך לנתוץ את כל האבנים הגדולות או לא, אך לכולי עלמא אינו צריך לחלוץ את האבנים הקטנות שכנגד האבן המנוגעת.

אך תמה על זה החזון איש [י ב], מדוע יש הבדל היכן נראה הנגע, הרי לגבי הדין נתיצה זה נחשב שהנגע נמצא בכל הבית, וכל האבנים שויים בזה, ואם צריך לנתוץ את כל האבן, הרי גם כאשר נראה הנגע באבנים אחרות צריך לנתוץ את כל האבן?

8. נגע שנראה בתקרת הבית, כתב הקהילות יעקב [סימן לג], שאינו מטמא עד שיראה הנגע בקירות הבית, והוכיח כן, שאם נאמר שהנגע שנראה בתקרה מטמא, מדוע לפי רבי עקיבא לא צריך שיהיה בבית עשר אבנים, שמנה כנגד הקירות, ועוד שתים כנגד התקרה?! אלא מוכח שהנגע שנראה בתקרה אינו מטמא.

והקשה, אם כן, מדוע כשאין עליה על גביו ונראה הנגע בבית, הרי הוא צריך לנתוץ גם

הקורות לבית, ואינו נותן את הקורות שבריצפת העליה⁽⁹⁾,

לפי שנאמר בתורה "ונתן את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית", ומשמע

שהוא צריך לנתון רק את אבניו ועציו, שהם נבנו לצורך הבית המנוגע בלבד, אך מה שנבנה גם לצורך בית אחר אינו טעון נתיצה עמו⁽¹⁰⁾.

את התקרה, הרי התקרה לא מטמאת בנגעים? והרי מצינו שהלבנים והסלע והסיד אינם ניתצים עם הבית, כיון שאינם מטמאים כאשר נראה בהם הנגע, וכמו שמבואר בתוספתא שהביא הר"ש [פי"ב מ"ד], שדוקא האבנים והעצים והעפר ניתצים עמו, ואם כן, מדוע התקרה שאינה מטמאת בנגעים, ניתצת עם הבית?

ותירץ, שיש חילוק מה הסיבה שאינו מטמא בנגעים, שלבנים סלע וסיד שאינם ממין המטמא כלל, אינם ניתצים עם הבית, אך אבנים שבתקרה הרי זה מין המטמא בנגעים, ורק מחמת המקום אינו מטמא, ולכן התקרה ניתצת עם הבית, וראה שם שכתב כן גם לגבי נגעי בגדים, שכל דבר שנחשב למין המטמא נשרף עם הבגד, אך דבר שנחשב למין אחר אינו נשרף עם הבגד.

אך **המשנה אחרונה** הוכיח, שגם נגע שנראה בתקרה מטמא, שהרי הר"ש [מ"א] הביא מהתוספתא, שאם חצץ את הבית ביריעות מתחת לתקרה, ונראה שם הנגע, הרי זה נחשב לנגע שבבית הסתרים, ומבואר, שאם לא חצץ את התקרה ביריעות, הרי הנגע מטמא אף שהנגע נראה בתקרה.

ומה שהקשה הקהילות יעקב, מדוע אין צריך שיהא בבית עשר אבנים, אין זה קושיה כלל, שהרי הסיבה שצריך שיהיו שמנה אבנים בבית, זה מפני שצריך שיהיה בבית ארבע קירות, וכל קיר צריך שיהיה בו שתי אבנים כדי שיהיה ראוי לטומאה, שבלי זה אינו נחשב לקיר לגבי נגעי בתים, אך לגבי התקרה הרי אין צריך שיהיה תקרה לבית, אלא שאם יש

תקרה הנגע שם מטמא, ולכן אין צריך שיהיה בבית עוד שתי אבנים כנגד התקרה.

ובחזון איש [י ד] נקט, שלגבי פשיון וחזרת הנגע גם התקרה מטמאת, שאם חזר הנגע בתקרה הרי הבית ינתץ, אך נגע שנראה בתחילה בתקרה אינו מטמא, שאם היה מטמא היה צריך שיהיה עשר אבנים בבית, וכמו שהוכיח הקהילות יעקב, וצריך ביאור מה החילוק בזה.

9. יש לעיין, מה הדין באופן שנראה הנגע גם בבית וגם בעליה, האם הוא צריך לנתון את הקורות, שהרי בין אם הם שייכים לבית, ובין אם הם שייכים לעליה הם טעונים נתיצה, או שמא, כיון שאינם מיוחדים לא לבית ולא לעליה, אינם טעונים נתיצה כלל.

10. יש להקשות, מדוע זה שונה מכותל המשמש שני בתים, שהוא צריך לנתון את חצי הכותל שברשותו, כמבואר במשנה הקודמת, ולא פוטרים את הכותל מנתיצה מחמת שהוא נבנה גם לצורך הבית השני, ואילו לגבי תקרה אינו צריך לנתון חצי תקרה?

ותירץ **התפארת ישראל**, שלגבי כותל, הרי זה נחשב שכל אחד משתמש בחצי כותל, וכל חצי של כותל שייך לבית אחד בלבד, ולכן חצי הכותל שברשותו טעון נתיצה, מה שאין כן לגבי תקרה, שניהם משתמשים בכל התקרה, ולכן זה נחשב שכל התקרה נבנתה לצורך שניהם. וראה **בחזון איש** [שם] שחילק באופן אחר.

לא היתה עליה על גביו, הרי אבניו ועציו ועפרו של הקורות ניתצין עמו, לפי שהקורות נבנו לצורך הבית בלבד, ולפיכך הם טעונים נתיצה עם הבית.

וכאשר הוא נותץ את הבית, הרי הוא מציל על המלבנים [כעין משקוף שבדלת, ואינו מחובר לבית⁽¹¹⁾], ועל סריגי החלונות [סורגים שבחלונות שעשויים בכדי שלא יפלו משם, ואינם מחוברים לבית], שאינו צריך לנתוץ גם

אותם, כיון שאינם בכלל הבית⁽¹²⁾.

רבי יהודה אומר: מלבן הבנוי על גביו, הקורה שבראש הכותל, [שעשויה כמין מלבן על ארבעת הכתלים], ועליו מונחים הקורות של התקרה, ניתץ עמו, מפני שהוא נחשב כחלק מהכותל⁽¹³⁾.

אבניו ועציו ועפרו של הבית המנוגע מטמאין בשיעור כזית⁽¹⁴⁾, שאם אדם נגע בכזית מהאבנים או מהעצים או

11. כן פירש הר"ש, אולם הרע"ב פירש, שזה המשקוף שבחלון העשוי לנוי, ואינו מחובר לבית. ובגמרא במסכת בבא בתרא [סט א] מבואר, שיש מלבנות שמונחים בפתחים, ויש מלבנות שמונחים בחלונות, והם עשויות לנוי. וכתב המים טהורים, שמפירוש הרע"ב משמע, שדוקא המלבנות של החלונות אינם ניתצים, אך המלבנות של הפתחים ניתצים עם הבית, שהרי בגמרא שם מבואר, שהמלבנות של הפתחים שייכים לבית יותר מאשר המלבנות של החלונות, ושלא כשיטת הר"ש.

עוד פירש הרע"ב, שמדובר על הלבנים ששוחים אותם על הגגות. והקשה על זה התוספות יום טוב, מדוע לא ביאר הרע"ב, שמדובר דוקא באופן שהם שוחים לצורך הגגות, וכמו שפירש התפארת ישראל, שהם שוחים שם בכדי שלא יתקלקל הטיח שעל הגג מהגשמים], שהרי אם אינם שוחים שם לצורך הגגות, פשיטא שאינם נחשבים חלק מהבית?

והרש"ש והמקדש דוד [נ יג] הקשו על הרע"ב, איך יתכן לומר שמדובר בלבנים, הרי הלבנים לא נטמאים כלל עם הבית, ואינם טעונים נתיצה גם כאשר הם מחוברים לבית, וכמבואר בתוספתא, שדוקא האבנים העצים

והעפר טעונים נתיצה?

הרא"ש פירש, שזה כעין מעקה העשוי מארבע קורות. והוסיף התפארת ישראל, שמדובר באופן שאינו מחובר לבית, שאם לא כן, הרי הוא ניתץ עם הבית.

הרמב"ם בפירוש המשנה כתב, שזה המלבן שמניחים מעל שטח הקורה, ומשמע שזה אותם המלבנות שעל גביו שאמר רבי יהודה.

12. כתב התפארת ישראל, שהדלתות והחלונות של הבית, שהם קבועים בבית, אף שהם נפתחים ונסגרים, מכל מקום הם נחשבים כחלק מהבית וניתצים עמו.

13. ביארו התפארת ישראל והמשנה אחרונה, שהם נחלקו האם הקורות הללו שייכים לכותל הבית, או שהם נחשבים כחלק מהתקרה, ובאופן שיש עליה על גבה שהתקרה לא ניתצת עם הבית, גם הקורות הללו אינם ניתצים עם הבית. אכן באופן שאין עליה על גבה, שגם הקורות ניתצים עם הבית, הרי לכולי עלמא גם המלבנות שעל גבה ניתצים עם הבית, כיון שהם קבועים בכותל.

14. הרמב"ם [פט"ז ה"א] כתב, שמדובר בין

ומת מטמא בכזית.

רבי אלעזר חסמא אומר: במה שהן, שאם נגע באבן שלמה, אפילו שאין בה כזית, הרי הוא נטמא, כמו שמצינו במת, שהאבר השלם מטמא בכל שהוא, אף שאין בו כזית⁽¹⁷⁾.

מהעפר⁽¹⁵⁾, או שנשא כזית מהם, או שהיה עם כזית מהם באהל אחד⁽¹⁶⁾, הרי הוא נטמא מהם, ונעשה ראשון לטומאה,

לפי שהמצורע הוקש למת, שנאמר לגבי צרעתה של מרים, "אל נא תהי כמת",

הקרנן אהרן כתב שגם המאהיל בידו נטמא, וביאר בזה את הפסוק "אל מקום טמא", וביארו בתורת כהנים שיהא מקומם טמא, כלומר, שהמאהיל עליהם טמא, אף שהם מושלכים בארץ ואינם נמצאים בתוך בית. אך **המשנה אחרונה** כתב, שדוקא בתוך בית האבנים מטמאות. וראה **במקדש דוד** [נ יג] שהאריך בזה.

ולדעת **הגר"א** נחלקו בזה התנאים במסכת זבים פרק ה משנה ה, ששינוי שם לגבי כיכר המונחת על אבן המנוגעת, והנייר מפסיק ביניהם, שלפי תנא קמא הכיכר טהור, ולפי רבי שמעון הכיכר טמא, וביאר הגר"א שם, שרבי שמעון מטמא מפני שהכיכר מאהיל על האבן המנוגעת, ותנא קמא מטהר מפני שהאבן מטמאת באהל דוקא כששניהם תחת אהל אחד. וראה עוד **בחזון איש** סוף סימן י'.

17. וכן כתב **הגר"א**, שרבי אליעזר מטמא בכל שהוא דוקא באבן שלמה, ונסתפק **המים טהורים** מה נחשב לאבן שלמה, האם דוקא שלמה כברייתה, כלומר, שהיא כמו המצב שחצבו אותה בתחילה, או שזה תלוי לפי מה שהיה בבנין, שאם הוציאו כך את האבן מהבית, הרי היא נחשבת לשלמה, וכן נקט **החזון איש** [י טז].

ועוד כתב **החזון איש** שם, שדוקא אבנים ועצים מטמאים בכל שהוא, ששייך בהם דבר שלם, אך העפר אינו מטמא אלא בכזית, מפני שלא שייך בו דבר שלם.

לגבי האבנים המנוגעות שחלצו אותם מהבית, ובין לגבי שאר האבנים שנתצו אותם מהבית שהוחלט לטומאה.

וכן כתב הרמב"ם [פי"ג הי"ד] לגבי בגד המנוגע, שאם הכניס ממנו שיעור שלש על שלש, או שיעור כזית לתוך בית, הרי כל אשר בבית נטמא, וכתב **המשנה למלך** שם, שמסתימתו משמע, שגם בגד המוסגר מטמא בכזית. והקשה על זה מהגמרא במסכת יבמות [קג ב], שמבואר שם, שרק הבגד המוחלט הוקש למת ומטמא בכזית, ולא הבגד המוסגר? וראה **באור שמח** [שם] ו**בחזון איש** [א ל, וכן י יב] מה שתירצו על זה.

15. הקשה **התפארת ישראל**, איך יתכן לומר שהעפר מטמא במגע, הרי אין חיבור בין כל הפירורים של העפר, ואין כאן שיעור כזית במקום אחד? ואף באופן שחיבר אותם על ידי מים, הרי קים לן שחיבורי אדם אינו חיבור, וכמו שמצינו לגבי רקב של מת שגיבלו במים, שאינו מטמא במגע, מפני שאין חיבורי אדם חיבור, ואין כאן שיעור המטמא במקום אחד? ותירץ **התפארת ישראל**, שדבר שדרכו להגבל במים, הרי זה נחשב לחיבור אף בידי אדם, והעפר דרכו להגבל במים ולעשות ממנו טיח.

16. נחלקו האחרונים, האם המאהיל בידו על האבנים נטמא מהם, כמאהיל על המת, או שטמא, האבנים מטמאות באהל דוקא כאשר נמצא אתם בבית אחד:

משנה ד :

בית המוסגר מטמא מתוכו, שאם אדם נגע באבנים שבתוך הבית המוסגר, [בימי ההסגר הראשון, או השני, או השליש], הרי הוא נטמא, ואפילו כאשר הוא עומד מחוץ לבית.

והבית המוחלט מטמא מתוכו ומאחוריו, שאם אדם נגע בבית הטעון נתיצה אפילו מבחוץ, הרי הוא נטמא⁽¹⁸⁾.

זה וזה המוסגר והמוחלט מטמאין

בביאה, שאם נכנס אדם לתוך הבית, הרי הוא נטמא, אף אם לא נגע כלל בכתלים של הבית,

לפי שנאמר בתורה "והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו, יטמא עד הערב", שהבית מטמא בזמן ההסגר את כל הבא לתוכו,

ועוד נאמר לגבי בית הטעון נתיצה, "צרעת ממארת בבית, טמא הוא", הוסיף הכתוב טומאה לבית מוחלט⁽¹⁹⁾, לומר,

18. **הגמרא במסכת חולין** [קכח ב] מסתפקת, לגבי האבן שבזוית, ששנינו לעיל מ"ב שאינו נותץ את כל האבן, אלא את החלק שברשותו, האם הצד השני של האבן שאינו טעון נתיצה יטמא את הבית השני מדין יד. והקשה המאירי שם, מה הספק, הרי הבית הטעון נתיצה מטמא אף מאחוריו, ואם כן, גם בלא דין יד הבית השני נטמא? וכתב, שיש מתרצים שבאופן שכותל הבית משותף לשני שכנים, בזה לא נאמר הדין שהבית מטמא אף מאחוריו, ומשנתנו מדברת דוקא בכותל שהוא פונה לאויר, שאינו משותף לשכן אחר. אך המאירי חולק על זה, שבאמת גם באופן שהכותל משותף לשני שכנים הבית מטמא גם מאחוריו, אלא שהגמרא שם מדברת באבן שבזוית, והיא לא מטמאת מאחוריו, ולכן הגמרא מסתפקת האם היא מטמאת מדין יד.

19. יש לעיין, מדוע צריך פסוק לומר, שהבית המוחלט מטמא אף מאחוריו, הרי כל האבנים המנוגעות מטמאות אפילו באהל, שנאמר "והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא?" ותירץ המשנה אחרונה, שהיה מקום לומר, שהאבנים מטמאות דוקא לאחר הנתיצה, אך

בעוד שהם מחוברות בבית אינם מטמאות, ולכן צריך פסוק לטמאות אף קודם הנתיצה. ומעתה יש להסתפק, מה התחדש בפסוק, האם התחדש, שאותה הטומאה שישנה לאחר הנתיצה, מתחילה כבר בשעה שהכהן פוסק לנתוץ את הבית, ואם כן, הבית המוחלט מטמא מאחוריו אף בטומאת אהל.

או שנאמר, שהתורה הוסיפה טומאה לבית המוחלט, שהבית מטמא מאחוריו במגע, אך אין האבנים מטמאות בטומאת אהל עד שינתוץ אותם מהבית. ומה שהנכנס לבית נטמא, אין זה משום טומאת אהל של האבנים, אלא שזה דין נוסף, שהבא אל הבית נטמא.

ובתוספות במסכת יבמות [קג ב] כתבו, שהבית המוחלט מטמא מאחוריו, פירוש, אם נגע בנגע מאחוריו של בית, וכן נקט רש"י לגירסת המהרש"ל שם, ומשמע שדוקא במגע הבית מטמא מאחוריו ולא באהל, [ומה שכתבו התוספות "אם נגע בנגע", שמשמע שדוקא האבן המנוגעת מטמאת מאחוריו, ראה במשנה למלך [טז ג] מה שכתב בזה].

אך אי אפשר לומר כן, שהרי שנינו לקמן מ"ו, שהבית המיסך על גבי בית המנוגע, לדעת רבי אלעזר כל מה שבבית החיצון טמא,

שהוא מטמא גם את הנוגע בו מבחוץ⁽²⁰⁾.

משנה ה:

הבונה מן המוסגר בטהור, הלוקח

אבנים מבית כאשר הבית מוסגר, [כלומר, שחלצו ממנו את האבנים המנוגעות, והסגירו אותו שוב לראות האם יחזור הנגע], ובנה את האבנים הללו בבית אחר שאין בו נגע,

מפני שהוא מאהיל על הבית המנוגע, ומבואר, שהבית המנוגע מטמא מאחוריו גם באהל, שאם נאמר כהצד השני, שאין טומאת אהל קודם הנתיצה, אלא רק הנכנס לתוך הבית טמא, מדוע הבית החיצון טמא?! [ובתפארת ישראל כתב, שבוה נחלק רבי אלעזר בן עזריה, שהוא מטהר את הבית החיצון, מפני שהבית המנוגע לא מטמא באהל קודם הנתיצה, אלא רק במגע, אך גם לדבריו, הרי ההלכה היא כרבי אלעזר, שמטמא באהל גם קודם הנתיצה].

וכן מבואר מדברי רש"י במסכת חולין [קכב ב], שכתב לגבי הספק של הגמרא באבן שבזוית, שהוא צריך לנתוץ רק את החלק שלו, האם גם החלק של חבירו טמא מדין יד, וכתב רש"י, שהאבן המנוגעת מטמאת באהל, והיינו, שמדין יד כל הבית השני יטמא. ואם נאמר שטומאת אהל בבית המנוגע, זה רק מדין "הבא אל הבית", והאבנים עצמם לא מטמאים כלל באהל קודם הנתיצה, איך שייך לומר בזה דין יד, הרי הבית השני אינו בית המנוגע? ומוכח שהאבנים שבבית מטמאות באהל גם קודם הנתיצה.

ויותר מפורש כן מדברי המאירי שהבאנו לעיל, שפירש את ספק הגמרא שם מדין אהל כרש"י, ומכל מקום הקשה, מדוע לא יטמא הבית השני מהדין שהבית המוחלט מטמא מאחוריו. ואם נאמר שהוא מטמא מאחוריו רק במגע, הרי הספק של הגמרא הוא בדין אהל, ולזה צריך להגיע לדין יד? ומוכח שהבית מטמא מאחוריו גם בטומאת אהל.

ולפיכך צריך לומר, שרש"י ותוספות נקטו שהבית המוחלט מטמא מאחוריו במגע לרווחא דמילתא, שבדרך כלל אין נפקא מינה לגבי אהל, שהרי אם יש מאחוריו עוד בית, הרי בזה לא נאמר כלל הדין שמטמא מאחוריו, וכמו שכתב המאירי.

20. נחלקו הראשונים, מה כוונת המשנה ברישא, שהבית המוסגר מטמא מתוכו, שבפשטות כוונת המשנה, שאם בא אל תוכו הוא נטמא בביאה, אך אם כן קשה, שהרי זהו הדין הנאמר בסיפא, שזה וזה מטמאים בביאה, ומדוע כתבה זאת המשנה פעמיים?

דעת רש"י [יבמות קג ב], שהמשנה באה לומר, שאם אדם נגע באבנים שבבית מתוכו, [אפילו בשאר האבנים שאין בהם נגע], הרי הוא נטמא אף אם לא נכנס לתוך הבית, ובסיפא כתבה המשנה, שאם נכנס אל הבית אף בלא שנגע בכתלי הבית, הרי הוא נטמא בביאה.

והקשה על זה המשנה למלך [פט"ז ה"ג], מנין שהבית מטמא גם בנגיעה בלא ביאה, הרי בפסוק נאמר רק "והבא אל הבית?" ותירץ, שכל הטומאה של הבא אל הבית, זה מצד שהתורה החשיבה את הבא לבית כנוגע בו, וכמו שכתב הרמב"ם לגבי טומאת עבודה זרה, ולכן אפשר ללמוד מאותו הפסוק גם את הנוגע. המשנה אחרונה תירץ, שלמדים טומאת מגע מטומאת ביאה בקל וחומר, שאם מטמא באהל כל שכן שמטמא במגע. והתפארת ישראל תירץ, שלמדים טומאת מגע

אם לאחר מכן חזר נגע על הבית המוסגר, שהבית המוסגר טעון נתיצה,

ממת שמטמא במגע, שהרי המצורע הוקש למת, וכמו שלמדים משם את השיעור כזית ושהמצורע מטמא באהל, כך למדים משם טומאת מגע.

אולם לבעלי התוספות היתה גירסא אחרת ברש"י, [הובא ב**מהרש"ל** שם], שברישא מדובר שנכנס אל הבית שלא בדרך ביאה, כגון שנכנס דרך אחוריו, והוא נטמא מחמת הפסוק "כל אשר בבית יטמא", שהרי הוא נמצא בבית, ובאופן הזה הוא נטמא דוקא אם נכנס כולו לתוך הבית, שזה נחשב שהוא נמצא בבית. ובסיפא מדובר שנכנס לבית דרך ביאה, והוא טמא מחמת הפסוק "והבא אל הבית", ובאופן הזה הוא נטמא אפילו אם נכנס רק רובו, שזה נחשב לביאה. ובפשטות לפי גירסא זו, הרי הוא נטמא מהבית דוקא בביאה, אך אם יגע בכתלי הבית כשהוא עומד בחוץ אינו נטמא, אכן **המים טהורים** נקט, שיתכן שאין נפקא מינה לדינא, ולכולי עלמא הוא נטמא גם בנגיעה בלבד, עיין שם.

והתוספות שם הסתפקו, מה הדין באופן שנגע בבית המוסגר "בנגע שמתוכו", האם הוא נטמא אף שהוא עומד מבחוץ, וביאר המשנה למלך [שם], שהם הסתפקו בכוונת המשנה "מטמא מתוכו", האם הכוונה שהבית מטמא בביאה, וכמו שפירש רש"י [לפי גירסתם ברש"י], אך במגע אינו מטמא, או שהכוונה שהבית מטמא במגע.

ומלשון התוספות שהסתפקו באופן שנגע "בנגע שמתוכו", משמע שכל הספק הוא רק באופן שנגע באבן המנוגעת עצמה, אך אם נגע בשאר כתלי הבית, היה פשוט להם שאינו נטמא. והקשה על זה המשנה למלך, שבתוספתא מבואר, שאם נגע באבן המנוגעת עצמה, הרי הוא נטמא אפילו אם נגע באבן

מבחוץ, וכל שכן שאם נגע באבן מבפנים שהוא נטמא, ואם כן מדוע הסתפקו בזה התוספות? וראה שם שפירש כוונתם באופן אחר.

ובמים טהורים תירץ, שבתוספתא מדובר לאחר שכבר חלצו את האבן מהבית, שהיא מטמאת מכל הצדדים, אך בעוד שהאבן בתוך הבית, אין ראייה שהיא מטמאת במגע, והיה פשוט להתוספות שהיא לא מטמאת מאחוריו, והסתפקו האם היא מטמאת מתוכו.

אכן **התוספות יום טוב** הבין, שהם נסתפקו על הנוגע בשאר אבני הבית, האם הוא נטמא במגע או לא. ובאמת **החזון איש** [י"ן] מחק תיבת "בנגע", וספיקם הוא על הנוגע בשאר אבני הבית מתוכו, האם הוא נטמא, ולפי זה לא קשה כלל מהתוספתא.

התוספות יום טוב דייק מהרמב"ם בפירוש המשנה והרע"ב, שהבית מטמא דוקא בביאה ולא במגע, שפירשו שהמוסגר מטמא מתוכו משום שנאמר "והבא אל הבית", ומבואר שגם ברישא מדובר בבא אל הבית ולא בנוגע. אך אם כן קשה, מה החילוק בין הרישא לסיפא, הרי בשניהם נאמר אותו דין, שהבית המוסגר מטמא בביאה? ולפיכך כתב הרמב"ם, שברישא מדובר באופן שנכנס לתוך הבית המנוגע, ובסיפא מדובר שהאבן נכנסה לתוך אהל, שכל מה שבאהל נטמא, וכמו שהמשנה ממשיכה במ"ו, שהבית המיסך על בית המנוגע נטמא, ובאמת הרמב"ם בהלכותיו כתב, שזה וזה מטמא בביאה, כיצד, בית שהוא מיסך וכו', וזה לשיטתו שבסיפא מדובר באבן המנוגעת שנמצאת באהל. אך הקשה על זה התוספות יום טוב, מדוע הפסיקה המשנה בדין של הבונה מן המוסגר בטהור, הרי מ"ו ומ"ד הם דין אחד? וראה בחזון איש [שם] שביאר

הרי הוא חולץ⁽²¹⁾ את האבנים מהבית הטהור, כיון שהם שייכים לבית המוסגר,

וגם הם טעונים נתיצה⁽²²⁾.

ואיך נעלמה תוספתא מפורשת מהראשונים שדנו בשאלה זו? ותירץ החזון איש [שם], שהגר"א גרס בתוספתא "ולא נגע בו מבפנים", כלומר, שמדובר באופן שהכניס רק את היד לתוך הבית, והם נחלקו בדין טומאת היד, שהיד נחשב כדבר בפני עצמו, האם גם לגבי בית המנוגע זה נחשב כדבר בפני עצמו, ומטמא בטומאת ביאה אף בלא שהכניס את שאר הגוף לתוך הבית, או שלגבי זה לא גזרו, ולכן אינו נטמא עד שיכניס את רוב גופו, אך באופן שנגע בכתלי הבית, יתכן שלכולי עלמא הוא נטמא במגע.

21. כלומר נותץ, והטעם שהמשנה לא כתבה "נותץ את האבנים", ביאר התפארת ישראל, מפני שאינו צריך לשבור את האבנים בכדי לקיים מצות נתיצה, אלא הוא יכול להפריד את האבנים זה מזה, והרי הבית נתוץ, ואם כן כאשר הוא חולץ את האבנים שבנה בבית הטהור, הרי הוא קיים בזה דין נתיצה לגבי האבנים.

22. לגבי נגעי בגדים דעת הר"ש לעיל [פי"א מ"ו], שאם לקח מטלית מבגד מוסגר [לאחר קריעה], וחבר אותו לבגד טהור, וחזר הנגע לבגד המוסגר, אינו צריך לשרוף את המטלית. והקשה התוספות יום טוב, אם כן, מדוע לגבי נגעי בתים הוא צריך לנתוץ את האבנים, ומה זה שונה מנגעי בגדים?

והביא בשם המהר"ם שכתב, שבאמת אינו צריך לחלוץ את האבנים מהבית הטהור, כיון שהם לא שייכים לבית המוסגר, אלא המשנה נקטה עיצה טובה, שיוציא את האבנים מהבית

בדעת הרמב"ם, שבאמת הרישא והסיפא הם דין אחד, והסיפא מפרשת את הרישא, ואין חילוק ביניהם, ולפי זה מיושב הכל.

אכן המשנה אחרונה והמים טהורים למדו בדעת הרמב"ם, שהבית המוסגר מטמא גם במגע מתוכו, שהרמב"ם כתב, שבית המנוגע מטמא במגע, ומסתיתמו משמע שאפילו מוסגר מטמא במגע. וכן בהמשך דברי הרמב"ם, שבית המוסגר אינו מטמא אלא מתוכו, ומשמע שמדובר על טומאת המגע שהרמב"ם דבר על זה לעיל, ורק אחר כך כתב הרמב"ם, שזה וזה מטמאים בביאה, ומבואר אם כן, שהבית המוסגר מטמא במגע. ועוד יש להוכיח כן בדעת הרמב"ם, שכתב שהאבן המנוגעת עצמה מטמאת גם מאחוריו, ואם נאמר שכל אבני הבית מטמאים רק בביאה, מדוע לא כתב הרמב"ם, שהאבן המנוגעת מטמאת מתוכו ומאחוריו, שהרי גם לגבי מתוכו יש תוספת חידוש באבן המנוגעת!?! אלא מוכח שכל האבנים מטמאות במגע מתוכו.

ומה שכתב הרמב"ם בפירושו המשנה, שלמדים שהמוסגר מטמא מתוכו מ"הבא אל הבית", שמשמע שמדובר בביאה ולא במגע? תירץ המים טהורים, שכוונת הרמב"ם לומר, שאם בביאה הוא מטמא, כל שכן שמטמא במגע. אכן החזון איש והמשנה למלך ביארו בדעת הרמב"ם כהתוספות יום טוב, שהמוסגר מטמא רק בביאה ולא במגע.

המשנה למלך והמים טהורים הקשו מהתוספתא [פ"ז ה"ג], המכניס ידו לבית המנוגע ונגע בו מבפנים, רבי מטמא, ורבי אליעזר בר רבי שמעון מטהר, עד שיכניס ראשו לתוכו, ומבואר שנחלקו בזה התנאים, האם הבית המוסגר מטמא גם במגע או לא,

לחלוץ את האבנים, שהרי האבנים טעונים נתיצה כמו הבית המוסגר.

משנה ו:

אבן המנוגעת, [כגון אבן שחלצו אותה לאחר הסגר, או אבני הבית שנתצו אותם לאחר שחזר הנגע], הרי היא מטמאת באהל. כלומר, שאם הכניסו אותה לתוך בית, כל אשר בבית נטמא, לפי שנאמר בתורה, שישליכו את האבנים "אל מקום טמא", ולמידים מכאן, שיהא מקומם טמא⁽²⁴⁾.

ואם חזר הנגע על האבנים שבנה בבית הטהור⁽²³⁾, הרי הבית הראשון [המוסגר] ינתץ, מפני שזה נחשב שחזר בו הנגע, כיון שהאבנים שחזרו בהם הנגע שייכים לבית המוסגר,

והאבנים שבהם הנגע, ישמשו את הבית השני בסימניו, שיסגיר את הבית השני כנגע שנראה בהם מתחילה, ולא יחלוץ את האבנים מיד, בכדי שיוכל להסגיר את הבית השני.

ואם לאחר מכן כהה מראה הנגע, או שהנגע הלך לגמרי, הרי הבית השני טהור, שכבר אין בו נגע, אמנם הוא צריך

חלה על כל האבנים שבבית, ולכן גם כאשר הוציא אבנים ובנה אותם בבית אחר, האבנים טמאות עם הבית, אך בגד מוסגר, הרי בזמן הסגור [לאחר קריעה], אין בו טומאה כלל עד שיחזור הנגע בבגד, ולכן המטלית שטלה בבגד הטהור אינה נשרפת עם הבגד המוסגר, שלא חל עליה הטומאה. ראה שם שישב בחילוק זה קושיות נוספות, וראה מה שכתבנו בהערות על הר"ש.

23. כתב התפארת ישראל, שהוא הדין אם לקח מהבית עצים ועפר, ובנה אותם בבית טהור, שאם חזר הנגע לבית, הרי הוא חולץ את העצים והעפר, אך הדין של הסיפא לא שייך בעצים ועפר, [לדעת הרמב"ם שהנגע מטמא דוקא כאשר הוא נראה על האבנים], ואף אם בנה את העצים והעפר מעל אבנים, ונראה בהם הנגע, אינו צריך לנתוץ את הבית המוסגר, שהרי זה נחשב לנגע באבנים, אלא שהעצים והעפר לא חוצצים ביניהם.

24. כן הוא בתורת כהנים, הובא בפירושו

הטהור, בכדי שלא יבוא הנגע גם שם, ולכן נקטה המשנה "חולץ" ולא נותץ. וכן לגבי נגעי בגדים, מה שהמשנה אמרה "מציל על המטלית" הכוונה, שיוציא את המטלית בכדי שלא יבוא הנגע גם על הבגד הטהור, ואם כן, הדין בשניהם שוה, ואין הבדל בין נגעי בגדים לנגעי בתיים.

אכן הר"ש פירש את המשנה, שהאבנים שבבית הטהור טעונים נתיצה, ואם כן קשה, מה החילוק בין בית לבגד? ותירץ המשנה למלך [פי"ב ה"ו] על פי מה שכתב הקרית ספר, שאם יוציא מטלית מבגד מוסגר, ולא יחבר את זה לבגד אחר, מודה הר"ש שהמטלית תשרף, כיון שהחיבור לבגד הטהור הוא הגורם להציל את המטלית. ולפי זה, לגבי בית, חיבור האבנים לבית הטהור אינו חיבור חזק בכדי להציל את האבנים, ולכן מודה בזה הר"ש שהאבנים טמאות.

והחזון איש [י ו] תירץ, שיש חילוק בין בגד מוסגר לבית מוסגר, שבית מוסגר הרי הבית טמא בזמן ההסגר, שהרי מסגירים את הבית שבוע שלישי לראות אם ישוב הנגע, והטומאה

אומרת המשנה:

בית שהוא מיסך על גבי בית המנוגע,
בית המנוגע שהיה בנוי בתוך בית אחר,
והרי הבית החיצון מאהיל על הבית
הפנימי,

**וכן אילן שהוא מיסך על גבי בית
המנוגע,** שהאילן מאהיל על הבית
המנוגע, הרי הנכנס לחיצון טהור, **דברי
רבי אלעזר בן עזריה,**

כי הוא טובר, שהבית המנוגע לא מטמא
באהל את מה שמחוצה לו, אלא את
הנכנס לתוכו, ולכן הנכנס לבית החיצון

ולאילן שמחוץ לבית המנוגע אינו טמא.

אמר רבי אלעזר: והרי הדברים קל
וחומר, **מה אם אבן אחת ממנו מטמא
בביאה,** שאם יכניס אבן אחת לתוך
אהל, הרי כל מה שבאהל נטמא, הוא
עצמו [הבית המנוגע] **לא יטמא
בביאה?!**

הרי הבית המנוגע נמצא בתוך אהל,
וכשם שהנמצא באהל אחד עם אבן
המנוגעת נטמא באהל, כך הנמצא באהל
אחד עם הבית המנוגע צריך להיות טמא
באהל⁽²⁵⁾.

עומד בבית, כל מה שבעליה טהור, שתקרת
הבית חוצצת ביניהם, ולכן גם כאן כל מה
שבבית החיצון טהור, ורבי אלעזר מטמא מקל
וחומר.

ולפי זה כתב **המשנה אחרונה**, שמדובר
במשנה בין בבית מוסגר ובין בבית מוחלט.

והקשה **הרא"ש** על פירוש זה, שמהלשון
"מיסך" לא משמע שמדובר בבית הבנוי בתוך
בית? ועוד הקשה, מה הטעם של רבי אלעזר
בן עזריה, הרי המחיצה עצמה מטמאת
בביאה, והיכן יש כאן חציצה בין הבית
הפנימי לבית החיצון, ואין זה דומה לבית
ועליה, שתקרת הבית יכולה לחצוץ ביניהם?

ותירץ על זה **החזו"ן איש** [ני יא] בשם
הגר"א [בפירושו לתוספתא], שרבי אלעזר
טובר, שהמחיצות עצמן נחשבות כמו שהם
בתוך המחיצות, והם חוצצות בעד עצמם, ואף
שלגבי מת, באופן שהמחיצות עצמן מטמאות,
כגון בקבר סתום, ודאי שהם לא חוצצות בעד
עצמם, שהמאהיל על המחיצות טמא, מכל
מקום לגבי מצורע זה נחשב למחיצה. והביאור
בדבריו הוא, שלגבי טומאת מת, כל האהל

הר"ש [פ"ב מ"ו]. **ורש"י במסכת ברכות** [כה
א] כתב, שהמקור שהאבן מטמאת באהל הוא
מההיקש של הבית למצורע, שנאמר "זאת
התורה לכל נגע הצרעת ולנתק, ולצרעת הבגד
ולבית", ויש לעיין, מדוע לא הביא רש"י את
הלימוד שנאמר בתורת כהנים? ויתכן שכוונת
רש"י לומר, שלמדים משם שהאבן מטמאת רק
במקום קביעותה, כמו שהמצורע מטמא את
האהל דוקא אם ישב שם, ולא כאשר עבר שם
באקראי, אך רש"י מודה, שהמקור לעיקר
טומאת האבן היא מהפסוק "אל מקום טמא".

אך **הרמב"ם בפירוש המשנה** כתב,
שהמקור לעיקר הדין שהאבן המנוגעת
מטמאת באהל, הוא מההיקש לבית המנוגע.
ורש"י במסכת חולין [קכח ב] כתב, שהמקור
שהאבן המנוגעת מטמאת באהל הוא מהפסוק
"והבא אל הבית", וצריך ביאור, מדוע לא
הביאו את הדרשא שנאמרה בתורת כהנים?

25. כן פירשו **הר"ש והרמב"ם**, שמדובר בבית
שבנוי בתוך בית. ורבי אלעזר בן עזריה מטהר,
מפני שזה נחשב כבית ועליה, שאם מצורע

משנה ז:

נאמר בתורה [ויקרא יג מו] לגבי טומאת אדם מצורע, "מחוץ למחנה מושבו", כלומר שהמצורע ישב מחוץ למחנה משום שהוא מטמא את מקום מושבו, למדים מכאן, שהמצורע מטמא את

מקום מושבו בטומאת אהל.

אמנם זה דוקא באם הוא ישב או עמד באהל, [וכלשון הפסוק "מושבו"], אך אם המצורע עבר באהל באקראי, אינו מטמא את כל אשר באהל⁽²⁶⁾. ולפיכך:

טמא מפני שהטומאה מתפשטת לכל האהל, ולכן הקבר לא יכול להיות מחיצה לעצמו, שהרי אין מה שיעצור את הטומאה של הקבר, אך לגבי טומאת מצורע, כל האהל טמא מפני שהמקום של המצורע טמא, והמקום של הבית הפנימי זה רק בתוך הבית, וגם מחיצות הבית יכולות לקבוע את המקום של הבית, אף שהם עצמם טמאות, ולכן הבית החיצון טהור. והר"ש דימה את זה לבית ועליה, משום שבשניהם זה נחשב למקום אחר, אף שאין אריה משם לדין של משנתנו.

נחלקו בעלמא, האם שאר האבנים שבבית מטמאות באהל?

ותירץ המים טהורים, שלדעת הרא"ש מדובר בבית המוחלט, שכל האבנים שבבית טמאות, אלא שהם נחלקו האם הם מטמאות דוקא לאחר נתיצה, או שמא, הם מטמאות גם בעודם מחוברות בבית, אכן האבן המנוגעת עצמה לכולי עלמא מטמאת גם בעודה מחוברת בבית. ולכן לרבי אלעזר בן עזריה הבית השני טהור, מפני שהוא מאהיל רק על שאר אבני הבית בעוד שהם מחוברות, ולרבי אלעזר הבית השני טמא, מפני שהאבנים מטמאות באהל.

ומה שרבי אלעזר אמר שיש קל וחומר לטמאות, לפי סברת רבי אלעזר בן עזריה אין קל וחומר כלל, שהרי באבן אחת הנמצאת בתוך אהל, אין מחיצה ביניהם, וכאן יש מחיצה, אלא שלפי סברתו שזה לא נחשב למחיצה בעד עצמו הרי יש קל וחומר.

וכעין זה ביאר התפארת ישראל, שהם נחלקו בין בבית המוסגר ובין בבית המוחלט, האם מה שחידשה התורה שהאבנים מטמאות באהל, זה דוקא לאחר החליצה והנתיצה, או שמא, גם בעוד שהם מחוברות בבית הם מטמאות באהל. אכן לגבי טומאת מגע לכולי עלמא הם מטמאות גם בעודם מחוברות, וכמבואר במשנה לעיל, שהבית המוחלט מטמא מאחוריו, [וכמו שכתב המשנה אחרונה שם, שהחידוש הוא שהאבנים מטמאות גם קודם החליצה והנתיצה].

והרא"ש ביאר, שלא מדובר בבית הבנוי בתוך בית, אלא בשני בתים סמוכים, והאחד מיסך על חבירו, שחלק מהגג שלו מאהיל על חלק מהגג של חבירו, אך אינו מאהיל על האבן המנוגעת, אלא על שאר הבית, והם נחלקו האם שאר אבני הבית מטמאות באהל. והקשה המשנה אחרונה, איך יתכן לומר כן, הרי על כרחיך שהמשנה מדברת בבית המוסגר, שרק האבן המנוגעת מטמאת, כי בבית המוחלט הרי כל האבנים מטמאות באהל, ואם כן, איך יתכן לטמאות את הבית השני, הרי הוא מאהיל רק על שאר אבני הבית? והמים טהורים הקשה, מדוע הם לא

26. בספרי סוף פרשת בהעלותך ילפינן מהפסוק "אל נא תהי כמת", מדה מת מטמא באהל, אף מצורע מטמא בביאה. וכתב הראב"ד בפירושו לתורת כהנים, שעיקר הלימוד שהמצורע מטמא באהל הוא כהספרי,

הטמא עומד תחת האילן⁽²⁷⁾, והטהור עובר שם באקראי, הרי הטהור טמא, שהרי המצורע מטמא את כל אשר באהל, ואף את האדם שעובר שם באקראי,

אך אם הטהור עומד תחת האילן, והטמא עובר שם באקראי, הרי הוא

נשאר טהור, כיון שהמצורע לא מטמא את כל אשר באהל כאשר הוא עובר שם באקראי.

ואם עמד המצורע, הרי הטהור טמא, אף שהטהור נכנס לאהל קודם שעמד המצורע, כיון שהמצורע מטמא את כל אשר באהל כאשר הוא עומד שם⁽²⁸⁾.

אלא שלמדים מהפסוק "מושבו", שהוא מטמא דוקא כאשר הוא במקום קבוע, ולא כאשר הוא עובר באקראי. וכן רש"י במסכת בבא בתרא [ט ב] ובמסכת סנהדרין [עא א] הביא את דרשת הספרי. אך יש לעיין, איך אפשר ללמוד טומאת אהל במצורע מטומאת אהל במת, הרי יש כמה חילוקים ביניהם כמבואר במשניות, שטומאת אהל במת הוא משום התפשטות הטומאה בכל האהל, וטומאת אהל במצורע הוא במקום מושבו של המצורע בלבד? ועוד, שבמסכת יבמות [שם] מבואר, שדוקא המצורע המוחלט הוקש למת, ואם כן, עדיין אין מקור למצורע מוסגר שטמא באהל? וראה בעמק הנצי"ב שם שכתב, שהספרי לא בא לומר מקור לטומאת אהל במצורע, אלא שהוא בא לבאר מדוע המצורע נחשב כמת, שזה מפני ששניהם מטמאים באהל, אך המקור הוא מהפסוק "מושבו", וזה שלא כמו שכתבו רש"י והראב"ד.

27. כתבו התוספות במסכת יבמות [קג ב], שהמשנה נקטה אילן בדוקא, מפני שאם יכנס המצורע לבית עם מחיצות, אפילו שהוא רק עובר שם באקראי הרי הוא מטמא את כל אשר בבית, משום שזה נחשב כמו שהוא יושב שם בקביעות. וכוונתם, שהנכנס לתוך בית, בכל אופן זה נחשב שהוא קבוע שם, מפני שהוא נכנס בשביל להיות בתוך הבית, אך העובר תחת האילן, הרי הוא עובר שם

באקראי, ואין זה נחשב למקומו של המצורע. והוכיחו התוספות ממ"ח, שהטמא שהכניס ראשו ורובו לבית, הרי הוא מטמא את הבית, ומשמע שזה אפילו באופן שלא ישב שם, אלא משהכניס את ראשו ורובו הבית טמא.

וכן כתבו גם הרמב"ן והריטב"א במסכת קידושין [לג ב], אלא שכתבו כן מטעם אחר, שבאילן המקור שהמצורע מטמא הוא מהפסוק "מחוץ למחנה מושבו", ולכן הוא מטמא דוקא כאשר הוא יושב, אך בבית המקור הוא מ"הבא אל הבית", ושם לא כתוב "מושבו", ולכן אפילו באקראי הוא מטמא. ואף שהפסוק "והבא אל הבית" נאמר בבית המנוגע, מכל מקום הם סוברים שזה דין אחד, שהמצורע הנכנס לבית, כל הבית טמא כבית המנוגע. אמנם הר"ש [מ"א] חולק עליהם, והוא סובר שגם כאשר המצורע נכנס לבית הרי הוא מטמא דוקא כשהוא יושב, וכן דייק החזו"ן נחום בדעת הרמב"ם, אך המנחת חינוך [קעא] דייק מהרמב"ם כשיטת התוספות, וראה מה שכתבנו עוד בדעת הרמב"ם והראב"ד להלן מי"ב.

28. מבואר במשנה, שהעומד נחשב כיושב, ורק אם הטמא עובר אינו מטמא, והרע"ב הוסיף, שדוקא אם עמד לפוש הרי זה נחשב כיושב, אך אם עמד באקראי אינו מטמא את הבית. אכן התפארת ישראל כתב, שאפילו אם עמד כל שהוא באמצע הילוכו, הרי הוא מטמא את

וכן אבן המנוגעת, אם נשא אדם את האבן, ועבר עם האבן בתוך אהל באקראי, הרי כל אשר באהל טהור, שהרי האבן לא מטמאת את כל אשר באהל, אלא אם היא מונחת באהל⁽²⁹⁾.

ואם הניחה באהל, הרי זה טמא, שהרי האבן המונחת באהל מטמאת את כל אשר באהל⁽³⁰⁾.

כל הבית.

ובמסכת קידושין [לג ב] הגירסא, שהמצורע מטמא דוקא אם ישב ולא אם עמד, וכתב הר"ש, שעמד שבגמרא שם הכוונה למהלך, וישב שבגמרא שם הכוונה לעומד, אך באמת העומד נחשב כיושב, וכן כתב רש"י במסכת ברכות [כה א].

אך מדברי רש"י במסכת קידושין דייק **המים טהורים**, שאינו מטמא אלא אם ישב, והעומד נחשב למהלך. והקשה על זה מהסוגיא שם, שהגמרא מסתפקת האם צריך לקום מפני רבו כאשר הוא רוכב על בהמה, שאם הרוכב נחשב למהלך, הרי צריכים לקום בפניו, ואם הוא נחשב ליושב אין צריך לקום בפניו, והגמרא מוכיחה ממשנתנו שהרוכב נחשב למהלך, שהרי האבן שביד האדם אינה מטמאת כאשר האדם עובר, אף שהאבן נחה ביד האדם. ואם נאמר שהעומד נחשב לעובר ואינו מטמא, מה הראיה מכאן לדין של קימה בפני רבו, הרי שם הדין הוא שאין צריך לקום בפני רבו כאשר הוא עומד, ויתכן שהרוכב נחשב לעומד, שלגבי אבן המנוגעת זה נחשב לעובר, ולכן אינו מטמא, ולגבי קימה בפני רבו זה נחשב ליושב?

ותירץ, שהיה פשוט לגמרא שהרוכב לא נחשב לעומד, מפני שהספק הוא, האם הולכים אחרי הבהמה, שהיא מהלכת, או שהולכים אחרי הרוכב, שהוא יושב, אך אין צד שלישי שהוא נחשב לעומד.

אך לפי דברי המים טהורים, רש"י סותר דברי עצמו, שבמסכת ברכות נקט רש"י כדעת

הר"ש, שהעומד נחשב ליושב? וראה **בבבין אפרים** סימן מג מה שכתב ליישב בזה.

29. המקור שגם באבן המנוגעת צריך שתהא קבועה, כתב רש"י **במסכת ברכות** [כה א]. שלמדים מההיקש של אבן המנוגעת למצורע, שנאמר "זאת תורת נגע הצרעת" וכו', והרמב"ם בפירוש המשנה כתב, שכל המקור לטומאת אבן המנוגעת הוא מההיקש, ולפי זה ודאי שצריך שתהא האבן קבועה בבית. והראב"ד בפירושו לתורת כהנים כתב, שלמדים מהפסוק "והשליכו את האבנים אל מקום טמא", שהאבן מטמא את מקומה דוקא בהשלכה, ולא בהעברה בעלמא.

30. כתב הר"ש, שהוא הדין אם עמד האדם הנושא את האבן, שהאבן מטמאת את כל אשר באהל. וזה דוחק גדול, שלפי זה מדוע הוצרכה המשנה לומר שהאבן מטמאת כאשר הניחה? **והגר"א** מחמת כן מחק תיבות אלו, וגרס רק "וכן באבן המנוגעת", שהדין של האבן הוא כמו במצורע, שאם עמד האדם הנושאה הרי הבית טמא. ובתוספתא שמדובר באופן שזרק את האבן לבית, שם גורסים "ואם הניחה טמא", שהרי שם לא מדובר שהאדם הכניס את האבן.

ובדעת הרמב"ם דייק **המים טהורים**, שגם אם עמד האדם הנושאה אין האבן מטמאת, עד שיניח את האבן בבית, והדברים צריכים ביאור, מה החילוק בין אדם מצורע שעמד בבית, שהבית טמא, לבין אדם הנושא את

משנה ח:

לפי שנאמר בתורה, "והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו, יטמא עד הערב", וכאשר הכניס את ראשו ורובו אל הבית, הרי זה נחשב שהוא בא אל הבית⁽³¹⁾.

אדם טהור, שהכניס את ראשו ורובו לבית טמא [לבית המנוגע, או לבית שהמצורע נמצא בתוכו], הרי הוא נטמא,

הבית, הרי בכל התורה אמרינן רובו ככולו? ותירצו, שאילו היה הדין שהוא נטמא על ידי רוב בכל אופן, ואפילו שלא בדרך ביאה, מדוע כתבה התורה בלשון ביאה, "והבא אל הבית"? ועל כרחיך שהתורה רצתה ללמדינו, שאם נכנס שלא בדרך ביאה אינו נטמא עד שיכנס כולו.

ובחידושי הגר"ח [הלכות טומאת צרעת] תירץ על קושיית התוספות באופן אחר, שהנכנס בדרך ביאה, הרי זה נחשב ביאה על כל מקצת ומקצת מגופו שהכניס לבית, אלא שכל זמן שלא הכניס את רובו, הרי המיעוט נגרר אחר הרוב, ולכן אינו נטמא, אך הנכנס שלא בדרך ביאה, אין זה נחשב ביאה אפילו על מקצת שבו, עד שיכנס כולו, ולכן לא אמרינן בזה רובו ככולו.

ותמה על זה **האבני עזרי** [שם], מה איכפת לנו שאין זה נחשב ביאה על המקצת, הרי לטומאה שמחמת הפסוק "ולא יטמא כל אשר בבית" אין צריך דרך ביאה כלל, ועל הטומאה הזאת עדיין קשה, מדוע לא נאמר רובו ככולו? ועוד הקשה, שאפילו אם נאמר שצריך שם ביאה גם מחמת הפסוק השני, עדיין קשה, שהרי כשנכנס כולו לתוך הבית, זה נחשב לביאה גם כשנכנס שלא בדרך ביאה, וכיון שרובו ככולו, גם כשנכנס רובו אל הבית זה נחשב שכולו בתוך הבית, והרי יש כאן ביאה אל הבית? ועל כרחיך צריך לומר כתירוץ התוספות, שיש סיבה לומר שלא יועיל מה שנכנס רובו, שאם לא כן מה החילוק בין הנכנס דרך ביאה להנכנס שלא בדרך ביאה. וראה שם מה שישב בדרך אחרת את קושיית

האבן שעמד בבית, שהבית טהור? וכן קשה מהגמרא במסכת קידושין שם, שהגמרא הוכיחה ממשנתנו, שהרכב נחשב כמהלך, ולכן הבית טהור, ולדעת הרמב"ם אין ראייה כלל, שהרי אפילו ביושב אינו מטמא עד שיניח את האבן?

31. **בגמרא במסכת שבועות** [יו ב] מבואר, שדוקא כאשר נכנס אל הבית בדרך ביאה, הרי הוא נטמא, אך אם נכנס אל הבית דרך אחריו, אין זה נחשב ל"ביאה", ואינו נטמא. אולם, אם נכנס כולו לתוך הבית, הרי הוא נטמא אפילו כאשר נכנס דרך אחריו, משום שנאמר "ופינו את הבית וגו' ולא יטמא כל אשר בבית", כלומר, שכאשר הכהן מטמא את הבית, הרי כל הכלים שבתוכו נטמאים, ואף שהם לא באו אל הבית המנוגע, אלא הם היו שם לפני שהבית היה טמא, ואם כן, יש כאן פסוק נוסף לטמאות אף שלא על ידי ביאה אל הבית, אכן מחמת הפסוק הזה הוא נטמא דוקא כאשר כולו בתוך הבית, וכפי שיבואר להלן.

ולפי זה יוצא להלכה, שאם האדם נכנס אל הבית בדרך ביאה, לאחר שטימא הכהן את הבית, הרי הוא נטמא כאשר הכניס את ראשו ורובו, אך אם הוא היה שם קודם שהכהן טימא את הבית, או שנכנס אל הבית שלא בדרך ביאה, הרי הוא נטמא דוקא כאשר נמצא כולו בתוך הבית.

ובתוספות שם הקשו, מדוע הנכנס דרך אחריו, שהוא טמא רק מחמת הפסוק "ולא יטמא כל אשר בבית", צריך שיכנס כולו בתוך

וטמא [מצורע], שהכניס ראשו ורובו לבית טהור, טמאהו, וכל אשר בבית נטמא, לפי שנאמר "מחוץ למחנה מושבו", שמקום מושבו של המצורע מטמא בטומאת אהל, וכאשר הכניס את ראשו ורובו לבית, הרי זה נחשב למקום "מושבו" של המצורע⁽³²⁾.

שלוש לבית טמא, נטמאת, לפי ששיעור בגד לקבל טומאה הוא שלש אצבעות על שלש אצבעות, וכיון שהכניס לבית המנוגע שיעור הראוי לקבל טומאה בפני עצמו, אף שרוב הבגד נשאר מחוץ לבית, מכל מקום הרי זה נחשב שהבגד בא אל הבית⁽³³⁾.

טלית טהורה, שהכניס ממנה שלש על

וטומאה [בגד מנוגע], שהכניס ממנה

התוספות.

ולגבי כלים שנכסו לבית המנוגע, מבואר בתוספתא, שהם טמאים כשהכניס את רובן, וזה בין בדרך ביאה ובין שלא בדרך ביאה, משום שלא שייך לדון דרך ביאה לגבי כלים. ובחזון איש [י' יד] משמע, שאף כלים שהיו רובם בבית לפני שהבית נטמא, הרי הם טמאים, אף שהם טמאים מחמת הפסוק "ולא יטמא כל אשר בבית" כמבואר בגמרא שם, [והאדם שנטמא מחמת הפסוק הזה לא מועיל בו דין רוב, וכמבואר לעיל]. והביאור בזה יש לומר על פי מה שכתבו התוספות, שבכל מקום אמרינן רובו ככולו, אלא שלגבי אדם הנכנס לבית, אם היה מועיל דין רוב, הרי קשה מדוע כתבה התורה בלשון "ביאה", ומוכח שכאשר נכנס שלא בדרך ביאה לא מועיל בו דין רוב, אך לגבי כלים שנכנסו לבית לא שייך לומר כן, ולכן מועיל בהם דין רוב.

שהמצורע שמטמא את הבית, אין צריך שיכנס אל הבית בדרך ביאה, שהרי אין טומאתו מחמת ביאה, אלא מחמת שזהו מקומו, ואין הבדל איך הוא נכנס אל הבית. ובאופן שהכניס את ראשו ורובו ולא ישב בבית, ראה מה שכתבנו לעיל הערה 27.

33. ובתוספתא מובא שרבי נחמיה סובר שאין הבגד נטמא עד שיכניס את רובו.

ובאופן שיש בבגד רק שלש על שלש, והכניס את רובו לבית המנוגע, כתב הגר"א, שהבגד נטמא אף שלא הכניס לבית שיעור שלש על שלש, שהרי לגבי בגד מנוגע שיש בו שלש על שלש, והכניס את רובו לבית, נחלקו רבי נחמיה וחכמים האם הבית נטמא, וכמו שחכמים מטמאים שם, אף שלא הכניס לבית שלש על שלש, שכאשר הכניס את רוב הבגד הרי זה נחשב שכל הבגד בתוך הבית, כך לגבי בגד טהור שהכניס את רובו לבית, אף שאין במה שהכניס שלש על שלש, מכל מקום הבגד נטמא. והמשנה למלך [שם] נסתפק בזה, ונטה לומר כדברי הגר"א, וכן נקט החזון איש [שם] כהגר"א. אך המים טהורים דייק מהרע"ב והרמב"ם שאינו נטמא עד שיכניס ממנו שיעור שלש על שלש, ולא מועיל להכניס את רובו. וכתב, שגם לגבי המכניס בגד המנוגע בבית, לא הביא הרמב"ם את דעת חכמים, שהבגד מטמא אם הכניס את רובו אף שאין בו שלש

המשנה למלך [פט"ז ה"ו] הקשה, מדוע לגבי אהל המת שנאמר בתורה "כל הבא אל האהל", אין צריך שיכנס רובו לאהל, אלא אפילו אם הכניס כל שהוא מגופו לאהל הרי הוא נטמא, ולגבי אהל המצורע שנאמר "והבא אל הבית", הרי הוא נטמא דוקא אם נכנס רובו? וראה במים טהורים שחילק בין "הבא אל האהל" ל"הבא אל הבית".

32. כתבו התפארת ישראל והחזון איש [שם],

אפילו כזית לבית טהור, טמאתו, וכל אשר בבית נטמא, לפי שהבגד מטמא בשיעור כזית⁽³⁴⁾, וכמו ששינינו לעיל [מ"ד] לגבי אבן המנוגעת, שהיא מטמאת בכזית⁽³⁵⁾.

משנה ט:

נאמר בתורה [ויקרא יד מו] "והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותו, יטמא עד הערב", "והשוכב בבית יכבס את בגדיו, והאוכל בבית יכבס את בגדיו",

כלומר, שהבא אל הבית, אינו טעון כיבוס בגדים, והבגדים שהוא לובש טהורים, אך האוכל והשוכב בבית, גם בגדיו נטמאים, וטעון כיבוס בגדים.

ובתורת כהנים דרשינן מהיתור "יכבס את בגדיו" [שנכתב פעמיים], שגם אם נכנס לבית ולא אכל ולא שכב בגדיו טמאים, אלא שכתבה התורה "אוכל" ו"שוכב" בכדי לומר, שאם שהה האדם בבית שיעור זמן שאדם אוכל סעודה בשכיבה [בהסיבה], הרי גם בגדיו

על שלש, ומשמע שצריך להכניס שיעור שלש על שלש. ומסברא יש לעיין בזה, מה זה שונה מאדם שנכנס אל הבית, שהוא מטמא ונטמא על ידי רוב, ואין צריך שיכנס כולו אל הבית? ולדעת הגר"א, הבגד נטמא מהבית המנוגע בשני אופנים: האחד, אם הכניס את רובו, השני, אם הכניס ממנו שלש על שלש, ולרבי נחמיה הבגד נטמא דוקא כאשר הכניס את רובו ויש בו שלש על שלש.

והבגד המנוגע מטמא את הבית בשלשה אופנים: האחד, אם הכניס את רובו, והשני, אם הכניס שלש על שלש ממנו, והשלישי, אם הכניס כזית ממנו. ולרבי נחמיה אינו מטמא עד שיכניס את רוב הבגד ויש בו שלש על שלש, או שיכניס כזית ממנו.

שיתפלל שלא תהיה מוחלטת, ואם כן, רק המוחלט הוקש למת, ומדוע כתב הרמב"ם שגם המוסגר מטמא בכזית? וראה בחזון איש [א ל, וכן י יב] ובאור שמח [שם] מה שתירצו את דעת הרמב"ם.

ובכתבי הגר"ח [אות צב] הוכיח מהגמרא שם, שלגבי ההיקש של המצורע למת, אין הכוונה שטומאת המצורע הוקשה לטומאת המת, אלא שהמצורע עצמו נחשב כמת, שאם נאמר שהטומאה הוקשה למת, הרי אין מקום לחלק בזה בין המוסגר למחולט, שהרי טומאתם שוה! אלא מוכח שהמצורע עצמו הוקש למת, ובזה יש מקום לחלק בין המוסגר למוחלט.

35. כתב החזון איש [שם], שהוא הדין אבן המנוגעת מטמאת או באופן שהכניס כזית ממנה, או באופן שהכניס את רוב האבן, ואין צריך להכניס את כל האבן, [ולדעת רבי נחמיה בהערה הקודמת, הרי גם כאן יצטרך להכניס שיעור כזית, ולא מועיל להכניס את רוב האבן].

ועוד כתב החזון איש, שאם יש באבן או בבגד שיעור כזית, והכניס את רוב האבן או

34. הרמב"ם [פי"ג הי"ד] כתב, שהבגד המנוגע מטמא בכזית, בין הבגד המוסגר ובין הבגד המוחלט, והקשה עליו המשנה למלך שם, שבגמרא במסכת יבמות [קג ב] מבואר, שרק הבגד המוחלט מטמא בכזית, לפי שהוא הוקש למת, אך הבגד המוסגר לא הוקש למת, וביאר רש"י שם, שמרים היתה צריכה הסגר, ואהרן אמר למשה "אל נא תהי כמת", כלומר,

טמאים⁽³⁶⁾.

אומרת המשנה:

מונחים בידו, הוא והן טמאין מיד, שהרי גם הבגדים באו אל הבית,

אולם, אם היה לבוש בכליו, וסנדליו נעולים ברגליו, וטבעותיו ענודים בידיו, ונכנס אל הבית המנוגע, הרי הוא טמא

מי שנכנס לבית המנוגע⁽³⁷⁾, וכליו מונחים על כתיפו, וסנדליו וטבעותיו

לא שייך לטמאות כאן מהדין טומאת חיבורים של כל התורה. אלא שיש כאן דין מיוחד שהכלים נטמאים מחמת האדם, ולכן אין מקום לחלק בזה בין כלים שבתוך הבית לכלים שמחוץ לבית.

המנחת חינוך יצא לידון בדבר חדש, שכל דין המשנה שהאדם מציל על בגדיו, הוא רק בבגדים שאינם נוגעים בגופו, אך בגדים הנוגעים בגופו הרי הם נטמאים מיד, שהרי האדם מטמא את הבגדים בזמן חיבורו לטומאה, והדין שהאדם מציל על בגדיו נאמר רק על בגדים שאין עליהם טומאת חיבורים, [ובאמת נחלקו בזה הרא"ש במסכת זבים] פ"ה מ"א] **והגר"א במסכת כלים** [פ"א מ"ג], האם טומאת חיבורים היא רק לבגדים שהוא נוגע בהם, או אפילו על הבגדים שהוא לובש שאינו נוגע בהם, וקושייתו היא גם לשיטת הרא"ש, שכל הבגדים טמאים, שמכל מקום החידוש של התורה, שהאדם מציל על בגדיו התחדש רק על בגדים שאינו נוגע בהם].

אכן האבי עזרי שם דחה את דבריו, חדא, לפי מה שכתב לעיל, שלא שייך דין חיבורים בבית המנוגע, ועוד שבתורת כהנים התרבה, שהאדם מציל על בגדיו אפילו כשהוא לובש עשרה בגדים זה על גבי זה, ומשמע שיותר פשוט שהאדם מציל את הבגד הסמוך לגופו, מאשר שהוא מציל את שאר הבגדים.

37. **המשנה אחרונה** [מי"א] כתב, שדוקא הנכנס לבית המנוגע מציל את בגדיו עד שישהה בכדי אכילת פרס, אך הנמצא בבית

הבגד, הרי הבית נטמא, שכמו שמועיל להכניס רוב של שלש על שלש, כך מועיל להכניס רוב של כזית.

36. **המשנה למלך** [פ"טז ד"ן] הקשה, מנין לנו לדרוש, שאפילו הבגדים שנכנסו לבית אינם נטמאים עד שישהה בכדי אכילת פרס, אולי באופן שהבגדים נכנסו לבית הם טמאים מיד אפילו כשהוא לבוש בהם, שהרי גם הם באו אל הבית, אלא שבאופן שהבגדים נשארו מחוץ לבית, ורק האדם נכנס רובו אל הבית, שהאדם מטמא את בגדיו מדין חיבורים, [שהנוגע במצורע ובבית המנוגע מטמא את הכלים שנוגעים בו בזמן חיבורו לטומאה, כאילו נגעו הכלים עצמם בטומאה, כמו ששינו במסכת זבים פ"ה מ"ו, וראה שם מ"א], ונאמר שדין זה התחדש רק אם שהה בכדי אכילת פרס, אך מנין שבכל אופן הבגדים לא נטמאים מיד? וראה במים טהורים מה שתירץ. ותירץ **האבי עזרי** [הלכות טומאת צרעת], שבדין חיבורים התחדש, שהכלים שנגעו באדם הרי נחשבים שהם נוגעים בטומאה עצמה, ואם כן יש לומר, שדוקא באופן שהאדם נוגע או נושא את הטומאה, או שהוא נכנס לאהל המת, שייך לייחס את זה לכלים שנוגעים בו בזמן חיבורו לטומאה, אך האדם שנכנס לבית המנוגע, שיש דין "ביאה" אל הבית, ומחמת כן צריך שיכנס רובו או כולו לבית, הרי לא שייך לייחס את זה לכלים שנוגעים בו, שהרי הם לא באו כלל אל הבית, ואינם נמצאים בבית לא רובם ולא כולם, ולכן